

RAPORTTI

Lähettiläjä: Työryhmä 11: Sosiaalinen Eurooppa

Vastaanottaja: Valmistelukunnan jäsenet

Asia: **Sosiaalista Eurooppaa käsittelevän työryhmä 11:n loppuraportti**

Työryhmän puheenjohtajan Georges Katiforisin pyynnöstä sihteeristö toimittaa tarkistetun version sosiaalista Eurooppaa käsittelevän työryhmän loppuraportista.

Sosiaalista Eurooppaa käsittelevän työryhmä II:n raportti

Yhteenveto päätelmistä

1. Sen osalta, mitkä arvot olisi sisällytettävä perustuslaillisen sopimuksen 2 artiklaan, työryhmä pitää hyvänä perustuslaillisen sopimuksen alustavassa luonnoksessa olevaa viittausta ihmisarvoon ja suosittaa, että sopimukseen sisällytettäisiin myös seuraavat arvot: sosiaalinen oikeudenmukaisuus, yhteisvastuullisuus ja tasa-arvo, erityisesti miesten ja naisten välinen tasa-arvo.
2. EU:n sosiaalisten tavoitteiden osalta työryhmä suosittaa, että perustuslaillisen sopimuksen 3 artiklassa mainitaan tavoitteiksi seuraavien asioiden edistäminen: täystyöllisyys, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, yhteiskuntarauha, kestävä kehitys, taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, sosiaalinen markkinatalous, työn laatu, elinikäinen oppiminen, sosiaalinen osallisuus, korkeatasoinen sosiaalinen suojelu, miesten ja naisten välinen tasa-arvo, lasten oikeudet, kansanterveyden korkea taso sekä tehokkaat ja korkeatasoiset sosiaalipalvelut ja yleishyödylliset palvelut.
3. EU:lle sosiaalialalla annettavan toimivallan osalta työryhmä pitää nykyistä toimivaltaa riittävänä. Työryhmä ehdottaa kuitenkin, että toimivaltaa voitaisiin selkeyttää ja että Euroopan tasolla toteutettavat toimet olisi kohdistettava asioihin, jotka liittyvät sisämarkkinoiden toimintaan ja/tai aloihin, joilla on huomattavia rajat ylittäviä vaikutuksia. Työryhmä katsoo, että kansanterveyden alalla on syytä harkita nykyisen toimivallan laajentamista sekä mahdollisesti EY-sopimuksen 16 artiklan uutta muotoilua, jotta voitaisiin antaa uutta EU:n lainsäädäntöä yleishyödyllisten palvelujen alalla.
4. Työryhmä kannattaa laajalti sitä, että avoin koordinointimenetelmä sisällytetään uuteen sopimukseen siten, että sillä selkeytetään menettelyjä ja eri osapuolten asemaa. Kyseisessä määräyksessä olisi todettava selkeästi, että avointa koordinointimenetelmää ei voida käyttää EU:n tai sen jäsenvaltion toimivaltaa rajoittavasti.

5. Työryhmä on yhtä mieltä siitä, että talous- ja sosiaalialojen eri koordinoitiprosesseja on yksinkertaistettava ja että kevään Eurooppa-neuvoston vastuulla on johdonmukaisuuden varmistaminen. Työryhmä suosittaa, että asian varmistamiseksi tarvittavat menettelyt virallistetaan uudessa sopimuksessa.
6. Määräenemmistöpäätösten osalta työryhmä oli yhtä mieltä ainoastaan siitä, että ainakin Nizzassa saavutettu kompromissi, jonka mukaan neuvosto voi yksimielisesti pyrkiä siirtymään yhteispäätösmenettelyn ja määräenemmistöpäätösten käyttöön 137 artiklan d, f, ja g alakohdan osalta, olisi säilytettävä perustuslaissa. Näin ollen 137 artiklan 1 kohdan c alakohtaan sovellettaisiin edelleen yksimielisyyssääntöä. Lisäksi kantansa voimakkaasti esiin tuonut vähemmistö vastusti määräenemmistöpäätösten automaattista laajentamista sosiaaliturvan ja työsuhteiden alalle, kun taas useimpien muiden työryhmän jäsenten mielestä olisi jo nyt mahdollista suunnitella siirtymistä enemmistöpäätöksiin perustuvaan järjestelmään. Eräät mainitsivat ”vahvistetun määräenemmistöpäätöksen” mahdollisena kompromissina. Työryhmä oli yhtä mieltä siitä, että Euroopan tasolla toteutettavien toimien alaa voitaisiin selkeyttää, jotta helpotettaisiin määräenemmistöpäätösten yleistymistä. Tähän liittyen 137 artiklan soveltamisalaa ja muotoilua voitaisiin ajantasaistaa ja uudistaa. Useimmat työryhmän jäsenet toivoivat, että yhteispäätösmenettelyä ja määräenemmistöpäätöstä sovellettaisiin EY-sopimuksen 13 ja 42 artiklaan.
7. Työryhmä suosittaa, että työmarkkinaosapuolten asema todettaisiin selvästi perustuslaillisessa sopimuksessa ja että sopimukseen sisällytettäisiin asianmukaiset määräykset kuulemisesta sekä tehostettaisiin työmarkkinasopimuksia koskevia nykyisiä neuvottelujärjestelyjä. Kansalaisyhteiskunnan järjestöille olisi myös annettava tietty asema erityisesti sosiaalisen syrjäytymisen torjumisessa; tämä ei kuitenkaan saisi vaikuttaa työmarkkinaosapuolten nykyiseen erityisasemaan sosiaalisessa vuoropuhelussa.

Johdanto

1. Euroopan yhdentymiseen liittyvät sosiaaliset kysymykset, koko Euroopan sosiaalinen ulottuvuus, on unionin kansalaisille erittäin tärkeä kysymys. Tämä kysymys on myös noussut etusijalle valmistelukunnan keskusteluissa. Euroopan kansalaiset ovat edustajiensa tapaan huolissaan työllisyydestä, työoloista, sosiaaliturvasta ja ihmisten hyvinvoinnista ennen heidän osallistumistaan työelämään, työelämän aikana ja eläkkeelle jäämisen jälkeen, jolloin kaikilla olisi oltava mahdollisuus riittävään eläketurvaan.
2. Sosiaalikysymykset ovat tärkeä osa Euroopan integraatiota. EU ei voi säilyttää uskottavuuttaan maailmanlaajuisesti, jos se ei ota huomioon eurooppalaisen yhteiskunnan sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja köyhyyteen liittyviä kysymyksiä tai sitä, kuinka EU:n kansalaisia kohdellaan työelämässä ja eläkkeellä. Kuten EY-sopimuksen 2 artiklassa todetaan: "Yhteisön päämääränä on yhteismarkkinoiden toteuttamisella ja talous- ja rahaliiton perustamisella ... edistää ... työllisyyden ja sosiaalisen suojelemisen korkeaa tasoa". Sosiaalialan lainsäädäntö nähdään tarpeellisenä keinona edistää yhteismarkkinoiden toteutumista. Vuoden 1957 perustamissopimus sisälsi jo sosiaalipolitiikkaa koskevan luvun (kolmannen osan III osaston 1 luku) sekä työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan luvun (toisen osan III osaston 1 luku). Tältä pohjalta neuvosto antoi jo vuonna 1958 asetukset työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta (N:o 15) ja työntekijöiden sosiaaliturvan yhteensovittamisesta (N:o 3 ja N:o 4). Vuonna 1967 annettiin työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva direktiivi (direktiivi 67/548/ETY). Kun Euroopan yhdentymiskehityksessä oli edetty yhteismarkkinoiden varhaisvaiheesta arvojen yhteisöön, EU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettiin unionin päätavoitteeksi taloudellinen ja sosiaalinen edistys.
3. Yhtenäisen sosiaalipolitiikan linjat hahmoteltiin Pariisin huippukokouksessa 1972, ja komission toimintaohjelma laadittiin tämän suuntaisesti. Siinä oli kolme keskeistä aihepiiriä: täystyöllisyyden saavuttaminen ja laadukkaiden työpaikkojen aikaansaaminen yhteisössä, työntekijöiden elin- ja työolosuhteiden parantaminen, työmarkkinaosapuolten aiempaa

suurempi osallistuminen talouskysymyksiä koskevaan yhteisön päätöksentekoon ja työntekijöiden aiempaa suurempi osallistuminen yritysten kehittämiseen. Pariisin huippukokouksen jälkeen annettiin useita työterveyttä ja -turvallisuutta sekä työlainsäädäntöä koskevia direktiivejä osana komission toimintaohjelman täytäntöönpanoa. Maastrichtin sopimukseen lisättiin sosiaalipolitiikkaa koskeva pöytäkirja. Amsterdamin sopimus oli merkittävä askel sosiaalipolitiikkaan liittyvän toimivallan kehittämisessä. Uusi sopimus, joka sisälsi uuden työllisyysalan yhteensovittamista koskevan osaston ja uuden tarkistetun sosiaalialaa koskevan luvun, antoi uutta pontta toimiin, joilla tähdätään EU:n sosiaalipolitiikan laajentamiseen ja tehostamiseen samalla kun noudatetaan toissijaisuusperiaatetta.

4. Työryhmä kokoontui viisi kertaa. Se tarkasteli kokouksissaan tehtävänsä mukaisesti seitsemää kysymystä. Seuraavat asiantuntijat osallistuivat työryhmän kokouksiin: Anna DIAMANTOPOULOU, työllisyydestä ja sosiaaliasioista vastaava komission jäsen, Frank VANDENBROUCKE, Belgian sosiaali- ja eläkeasiain ministeri, professori Tony ATKINSON, Oxfordin yliopiston alaisen Nuffield Collegen johtaja ja Olivier DUTHEILLET de LAMOTHE, Ranskan korkeimman hallintotuomioistuimen (Conseil d'Etat) ja perustuslakineuvoston jäsen.
5. Työryhmää avusti aktiivisesti sihteeristö, jonka jäseninä olivat Alain Pilette, Kristin de Pevron, Elisabeth Gateau, Guy Milton ja Etienne de Poncins. Työryhmä ilmaisee heille kiitoksensa. Työryhmän työskentely perustui valmistelukunnan puheenjohtajiston antamaan toimeksiantoon. Työryhmän vastaukset toimeksiannossa kuvattuihin kysymyksiin esitetään seuraavassa.

I Mitä keskeisiä sosiaalisia arvoja perustuslaillista sopimusta koskevan alustavan ehdotuksen 2 artiklan tulisi sisältää ottaen huomioon EU:n perusoikeuskirjaan jo sisältyvät keskeiset arvot?

6. Puheenjohtajiston valmistelukunnalle 28.10.2002 esittämän, perustuslaillista sopimusta koskevan alustavan ehdotuksen (CONV 369/02) mukaan sopimuksen 2 artiklassa on tarkoitus määritellä unionin arvot. Alustavassa ehdotuksessa todetaan keskeisiksi arvoiksi muun muassa ihmisarvo, perusoikeudet, demokratia, oikeusvaltio, suvaitsevaisuus sekä velvoitteiden täyttäminen ja kansainvälisen oikeuden noudattaminen.

7. Nykyisten perussopimusten johdanto-osissa ja erityisesti EY-sopimuksen 2 artiklassa ja EU-sopimuksen 1 ja 2 artiklassa vahvistetaan Euroopan yhteisön ja unionin yleiset arvot ja keskeiset tavoitteet. Kyseisissä kohdissa mainittuihin arvoihin sisältyy se, että EU sitoutuu vapauden ja kansanvallan sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen ja oikeusvaltion periaatteisiin, että se sitoutuu sosiaalisiin perusoikeuksiin ja haluaa syventää yhteisvastuullisuutta, edistää työllisyyden ja sosiaalisen suojelun korkeaa tasoa ja taloudellisen toiminnan sopusointuista, tasapainoista ja kestävästä kehitystä, kestävästä kasvusta sekä miesten ja naisten tasa-arvoa.
8. Tarkastellessaan sosiaalialaan liittyviä keskeisiä ja yleisiä arvoja, jotka tulisi sisällyttää tulevan perustuslaillisen sopimuksen 2 artiklaan, työryhmä oli yhtä mieltä siitä, että artiklan tulisi olla lyhyt ja ytimekäs. Se totesi myös, että valmistelukunnassa vallitsee yhteisymmärrys perusoikeuskirjan sisällyttämisestä perustuslailliseen sopimukseen ja siitä, että perusoikeuskirjaa ei alettaisi käsitellä uudelleen, ja totesi, että perusoikeuskirjan ja 2 artiklan soveltamisalat eroavat toisistaan. Jäsenvaltiot ovat yleisesti velvoitettuja kunnioittamaan 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja. 7 artiklassa määrätäänkin mahdollisista seuraamuksista sellaisia jäsenvaltioita kohtaan, jotka eivät kunnioita kyseisiä arvoja. Tästä syystä jotkut jäsenet korostivat sitä, että arvojen luettelon on oltava lyhyt ja täsmällinen.
9. Useat jäsenet pyysivät, että sopimusluonnokseen lisättäisiin yhteisvastuullisuus, tasa-arvo, yhtäläiset mahdollisuudet ja demokratia (viimeksi mainittu on jo esillä sopimusluonnoksen alustavassa versiossa). Nämä arvot ovat jo näkyvästi esillä nykyisissä sopimuksissa osana unionin keskeisiä arvoja. Eräät jäsenet ehdottivat, että yhteisvastuullisuuden käsitteen voitaisiin katsoa tarkoittavan myös yhteisvastuullisuutta ihmisten ja/tai sukupolvien tai jäsenvaltioiden välillä. Solidaarisuus vammaisia kohtaan mainittiin yhtenä esimerkkinä ihmisten välisestä yhteisvastuullisuudesta. Eräät jäsenistä halusivat viittauksen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja yhteiskuntarauhaan, kun taas toisten mielestä näitä olisi pikemminkin pidettävä tavoitteina kuin keskeisinä arvoina. Useat jäsenet katsoivat, että miesten ja naisten tasa-arvo olisi mainittava perusarvona, koska se on Euroopan sosiaalisen mallin keskeinen osa, mutta toiset taas korostivat, että se olisi nähtävä tavoitteena.

Keskusteltaessa yhtäläisistä mahdollisuuksista todettiin, että useimpien jäsenten mielestä tämä käsite olisi tulkittava laajasti niin, että se kattaa sukupuolten välisen tasa-arvon lisäksi myös esimerkiksi etnisen alkuperän, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen ja vammaisuuden. Eräät ehdottivat, että yhtäläisten mahdollisuuksien lisäksi olisi mukaan otettava myös yhdenvertainen kohtelu. Toiset taas pitivät sitä ennemminkin tavoitteena. Suvaitsevaisuus ja syrimättömyys otettiin myös esille. Eräät jäsenet korostivat, että unionista tulee jatkuvasti yhä monimuotoisempi, minkä vuoksi unionin perusarvoissa olisi otettava huomioon myös eurooppalaisen yhteiskunnan monikulttuurisuus ja monikansallisuus.

10. Muita ehdotuksia arvoista, jotka eivät sisältyneet 28.10.2002 esitettyyn perustuslaillisen sopimuksen alustavaan luonnokseen, olivat kestävä kehitys tai kestävyys, joista viimeksi mainittu liittyy talouteen, sosiaalipolitiikkaan ja ympäristöön. Työryhmässä monet kannattivat näitä, mutta eräät olivat sitä mieltä, että kestävyys on pikemminkin yksi unionin päätavoitteita, joten se tulisi sisällyttää 3 artiklaan. Lisäksi jotkut jäsenistä ehdottivat, että olisi puhuttava yksilön arvosta ihmisarvon sijaan. Keskeisistä arvoista esitettiin vielä useita muita ehdotuksia, joita työryhmä asiasta keskusteltuaan piti ennemminkin tavoitteina. Näitä olivat viittaus työllisyystasoon, johon unionin olisi pyrittävä (täystyöllisyys vs. työllisyyden korkea taso, ks. keskustelu tavoitteita koskevasta 3 artiklasta) ja pyrkimys varmistaa terveyden korkeatasoinen suojelu. Ehdotettiin myös, että arvoihin lisättäisiin viittaukset lapsen etujen suojeluun ja yhteisvastuullisuuteen kehitysmaita kohtaan.
11. EY-sopimuksen 136 artiklassa, jossa luetellaan yhteisön sosiaalipolitiikan tavoitteet, viitataan perusoikeuksiin "sellaisina kuin ne ovat Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa".

Perusoikeuskirjassa on useita sosiaalialan määräyksiä, mutta perusoikeuskirjan erityisluonteen huomioon ottaen työryhmä suosittaa, että siihen viitattaisiin nimenomaisesti perustuslaillisessa sopimuksessa EY-sopimuksen nykyisen 136 artiklan yhteydessä.¹

Lopuksi työryhmä piti hyvänä sitä, että alustavassa perustuslaillisen sopimuksen luonnoksessa mainitaan yhtenä unionin arvona ihmisarvo, ja päätti suosittaa, että seuraavat arvot lisättäisiin perustuslaillisen sopimuksen 2 artiklaan: sosiaalinen oikeudenmukaisuus, yhteisvastuullisuus ja tasa-arvo, erityisesti miesten ja naisten tasa-arvo.

II Sosiaalisten tavoitteiden sisällyttäminen perustuslaillisen sopimuksen alustavan luonnoksen 3 artiklaan, jossa määritellään unionin yleiset tavoitteet

12. Perustuslaillisen sopimuksen alustavan luonnoksen 3 artiklassa on tarkoitus määritellä unionin yleiset tavoitteet. Työryhmä keskusteli siitä, missä laajuudessa ja millä tavoin näihin yleisiin tavoitteisiin tulisi sisältyä sosiaalisia tavoitteita. Työryhmä totesi, että sosiaalisten tavoitteiden vahvistaminen yhdenvertaisina – ei siis alisteisina – taloudellisiin tavoitteisiin nähden on olennainen osa niitä periaatteita, joiden pohjalta Euroopan unioni on luotu, ja niitä päämääriä, joita kohti se kehittyy.
13. EU:n taloudellisten tavoitteiden lisäksi EY-sopimuksen 2 artiklassa määrätään, että yhteisön päämääränä on edistää työllisyyden ja sosiaalisen suojelemisen korkeaa tasoa, miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja elintason nousua. EY-sopimuksen 136 artiklassa luetellaan yhteisön sosiaalipolitiikan tavoitteet eli työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen, riittävä sosiaalinen suojeleminen, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen tarkoituksena saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso ja syrjäytymisen torjuminen.

¹ Mitä tulee tapoihin, joilla perusoikeuskirja itsessään voitaisiin sisällyttää perustuslailliseen sopimukseen, työryhmä viittasi työryhmän 2:n loppuraportin päätelmiin (asiak. CONV 354/02) ja vahvisti ne.

14. Lissabonissa vuonna 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti unionille tulevaksi vuosikymmeneksi uuden strategisen päämäärän: "siitä on tultava maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta". Lisäksi Lissabonin päätelmissä korostettiin seuraavaa: "Strategian tarkoituksena on antaa unionille mahdollisuus palauttaa täystyöllisyyden edellytykset ja vahvistaa alueellista yhteenkuuluvuutta Euroopan unionissa. Eurooppa-neuvoston on asetettava tavoitteeksi täystyöllisyys Euroopassa, syntymässä olevassa uudessa yhteiskunnassa, joka antaa naisille ja miehille paremmat mahdollisuudet tehdä henkilökohtaisia valintoja." Lissabonin strategialle on keskeistä, että talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikat sekä ympäristöpolitiikka ovat keskenään tasapainossa. Useat jäsenet katsoivat, että tämä tasapaino olisi mainittava tulevassa perustuslaillisessa sopimuksessa ja erityisesti siinä artiklassa, jossa määritellään unionin yleiset tavoitteet. He muistuttivat unionin kestävään kehityksen strategiasta, josta sovittiin Göteborgin Eurooppa-neuvostossa ja joka perustuu sille periaatteelle, että kaikkien politiikkojen taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia olisi tarkasteltava koordinoitusti ja otettava ne huomioon päätöksenteossa. Siitä syystä he katsoivat, että talouskasvun ja vaurauden lisäksi 3 artiklaan olisi sisällytettävä kestävä kehitys, täystyöllisyyden edistäminen ja korkeatasoinen sosiaalinen suojelu. Näiden tavoitteiden sisällyttäminen sopimukseen sai työryhmässä laajaa kannatusta.
15. Työryhmä tarkasteli, mitä sosiaalisia tavoitteita perustuslakisopimuksen olisi sisällettävä. Se ei harkinnut mahdollisuutta esittää niitä sopimuksen toisessa osassa, jossa käsitellään eri politiikkoja ja joka sisältää kaikki oikeusperustat. Toisessa osassa yksityiskohtaiset tavoitteet voitaisiin esittää eri politiikkoja käsittelevissä luvuissa, ja näin uuden 3 artiklan luettelo voisi olla lyhyempi ja yleisluonteisempi kuin EY-sopimuksen nykyisen 3 artiklan luettelo.
16. Työllisyystavoitteista keskusteltaessa kannatettiin hyvin laajalti täystyöllisyyden edistämisen ottamista tavoitteeksi, varsinkin koska Lissabonin Eurooppa-neuvosto (ja sittemmin Barcelonan Eurooppa-neuvosto) asetti sen tavoitteeksi. Eräät jäsenet korostivat, että täystyöllisyyden edistäminen on erityisen tärkeää naisten ja miesten yhtäläisten

mahdollisuuksien edistämisessä. Eräät jäsenet toivat täystyöllisyystavoitetta kyseenalaistamatta esiin sen, että työllisyyden korkea taso on parempi muotoilu ja että se olisi otettava perustuslailliseen sopimukseen koska se on täystyöllisyyttä realistisempi tavoite. Koska täystyöllisyyden tavoite sai laajaa kannatusta, eikä sitä nimenomaisesti vastustettu, voidaan katsoa, että tästä kohdasta päästiin yhteisymmärrykseen. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nykyisessä 2 artiklassa mainitaan samassa virkkeessä "työllisyyden ja sosiaalisen suojelun korkea taso". Yhteisymmärrykseen päästiin myös siitä, että olisi suotavaa toistaa sosiaalista suojelua koskeva lauseke perustuslaillisessa sopimuksessa. Useat jäsenet katsoivat, että unionin tavoitteisiin tulisi kuulua myös työllistettävyyden edistäminen, ja he ehdottivat, että yleistavoitteisiin sisällytettäisiin mahdollisuus koulutukseen tai elinikäisen oppimisen käsite. Monet toivat myös esiin sen, että täystyöllisyyden tai työllisyyden korkean tason lisäksi on pyrittävä myös laadukkaisiin työpaikkoihin.

17. Useat jäsenet olivat sitä mieltä, että unionin tavoitteiden määrittelyyn tulisi sisältyä viittaus Euroopan sosiaaliseen malliin. Tämän yhteydessä jotkut jäsenistä totesivat, että tämä käsite olisi määriteltävä selkeästi ja jotkut viittasivat vuonna 2002 kokoontuneen Barcelonan Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmiin, joissa todetaan, että Euroopan sosiaalinen malli perustuu hyvään taloudelliseen suorituskyykyyn ja kilpailukykyyn sekä sosiaalisen suojelun, koulutuksen ja työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun korkeaan tasoon. Todettiin myös, että Euroopan sosiaalinen malli mahdollistaa useita erilaisia lähestymistapoja, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteiset eurooppalaiset arvot ja tavoitteet, ja että tätä erilaisuutta olisi pidettävä voimavarana. Sopimuksessa olisi siten kunnioitettava ja vaalittava Eurooppaa, jossa sosiaalisia kysymyksiä hoidetaan eri tavoin mutta jolla on yhteiset tavoitteet ja arvot. Useat jäsenet katsoivat, että tavoitteissa olisi viitattava unioniin "sosiaalisena markkinataloutena" sen korostamiseksi, että taloudellinen ja sosiaalinen kehitys kulkevat käsi kädessä ja että toimia on toteutettu talous- ja sosiaalipolitiikkojen johdonmukaisuuden lisäämiseksi. Tämä ehdotus sai työryhmässä laajaa kannatusta, vaikkakin eräät jäsenet pitivät parempana nykyisen perustamissopimuksen viittausta avoimen markkinatalouden käsitteeseen.

18. Yleisesti tuettiin sitä, että miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet saisivat keskeisen aseman tavoitteiden joukossa, jotkut ehdottivat myös viittausta yhdenvertaiseen kohteluun. Muita ehdotuksia, joita huomattavan monet jäsenistä kannattivat, olivat tavoite varmistaa sosiaalisen suojelun korkea taso ja sosiaalinen osallisuus, sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjunta, mahdollisuus saada tehokkaita ja korkealuokkaisia yleishyödyllisiä palveluja ja elin- ja työolojen parantaminen. Jotkut jäsenistä tekivät myös ehdotuksia, joista ei päästy yhteisymmärrykseen, kuten taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja työntekijöiden oikeus saada tietoa sekä heidän kuulemisensa.
19. Hyvin monet jäsenistä katsoivat, että yleinen oikeus yleishyödyllisiin palveluihin tulisi ottaa unionin tavoitteisiin, ja he korostivat yhteyttä kaikille kansalaisille kuuluviin peruspalveluihin, kuten terveystalouteen ja koulutukseen. Nämä jäsenet kannattivat perusoikeuskirjan 36 artiklan kaltaista horisontaalista määräystä, joka menisi EY-sopimuksen nykyisen 16 artiklan muotoilua pidemmälle ja takaisi yleisen oikeuden peruspalveluihin ja näin ollen niiden tarjoamisen. Jotkut korostivat, että tämä ei saisi aiheuttaa sitä, että näiden palvelujen tarjoajiin ei sovellettaisi sisämarkkinasääntöjä.
20. Huomattavan monet jäsenistä ehdottivat, että osa näistä tavoitteista voitaisiin ilmaista perustuslaillisen sopimuksen sosiaalisia arvoja koskevassa horisontaalisessa lausekkeessa, joka voisi olla seuraavanlainen:
- "Unioni pyrkii kaikissa toimivaltaansa kuuluvissa toimituksissa poistamaan epätasa-arvoa sekä rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää, edistämään miesten ja naisten tasa-arvoa, täystyöllisyyttä, korkeatasoista sosiaalista suojelua, ihmisten terveyden suojelua ja koulutusta sekä takaamaan yleisen oikeuden rahoituksen kannalta kestäviin ja korkealaatuisiin yleishyödyllisiin palveluihin, jotka yksittäiset jäsenvaltiot järjestävät yhteisvastuullisuuden pohjalta. Euroopan tasolla tapahtuvassa yleishyödyllisiä palveluja koskevassa sääntelyssä on noudatettava sisämarkkinasääntöjä, ja siinä on otettava huomioon kansallisten järjestelmien erityispiirteet; samalla on kuitenkin pyrittävä varmistamaan unionin taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus."

21. Lisäksi työryhmässä katsottiin, että Euroopan kansalaisten olennaisiin oikeuksiin kuuluvan fyysisen terveyden ja mielenterveyden korkean tason olisi oltava yksi unionin perustavoitteista. Tavoitteen saavuttaminen on laajalti jäsenvaltioiden vastuulla. Erityisesti kansanterveyden alalla on kuitenkin useita tärkeitä kysymyksiä, joissa jäsenvaltiot eivät pysty yksin vastaamaan haasteisiin riittävällä tavalla mutta toiminta EU:n tasolla on rajoitettua, kuten tartuntataudit, bioterrorismi, veren, kudosten ja elinten laatu ja turvallisuus sekä WHO:n sopimukset.

22. Työryhmä päätyi suosittamaan, että tulevan perustuslaillisen sopimuksen 3 artiklaan sisällytettäisiin seuraavien asioiden edistäminen:

- täystyöllisyys
- sosiaalinen oikeudenmukaisuus, yhteiskuntarauha
- kestävä kehitys
- taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
- sosiaalinen markkinatalous
- työn laatu
- elinikäinen oppiminen
- sosiaalinen osallisuus
- sosiaalisen suojelun korkea taso
- miesten ja naisten tasa-arvo
- rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän välttäminen
- lapsen oikeudet
- terveyden korkea taso ja
- tehokkaat ja laadukkaammat sosiaaliset ja yleishyödylliset palvelut.

III Tarve määritellä unionille/yhteisölle nykyisin kuuluva toimivalta sosiaalialalla.
Unionille/yhteisölle mahdollisesti annettava uusi toimivalta sosiaalialalla, ja
toimivaltatyyppejä, johon se kuuluisi.

23. Unionin sosiaalipolitiikan tavoitteet on lueteltu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 136 artiklassa: "Yhteisön ja jäsenvaltioiden tavoitteena on... työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen siten, että olojen yhtenäistäminen olisi mahdollista niitä kohennettaessa, riittävä sosiaalinen suojeleminen, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen tarkoituksena saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso, ja syrjäytymisen torjuminen."
24. 137 artiklan 1 kohdassa² täsmennetään, miten kyseiset tavoitteet on tarkoitus toteuttaa: "Edellä 136 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisö tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:
- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
 - b) työehdot;
 - c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojeleminen;
 - d) työntekijöiden suojelu työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
 - e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
 - f) työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla;
 - g) sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti yhteisön alueella;
 - h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroiminen;
 - i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;
 - j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;
 - k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta c alakohdan soveltamista."

² 137 artiklan teksti ja numerointi sellaisina kuin se ovat Nizzan sopimuksen voimaantulon jälkeen.

25. Ainoastaan a–i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla voidaan antaa direktiivejä vähimmäisvaatimuksista. Näitä direktiivejä annettaessa asia ratkaistaan määräenemmistöllä ja yhteispäätösmenettelyllä Euroopan parlamentin kanssa lukuun ottamatta kohtia c, d, f ja g, joista on saatava aikaan yksimielinen päätös ja joista on kuultava Euroopan parlamenttia.
26. Perustamissopimuksen 137 artiklan 5 kohdassa³ suljetaan vielä pois mahdollisuus vähimmäisvaatimusten hyväksymiseen palkkojen, järjestäytymisoikeuden, lakko-oikeuden ja työsulusta määräämisoikeuden osalta.
27. Tarkasteltaessa sitä, onko perustamissopimuksessa määrätty nykyinen toimivalta-ala sopiva, kaikki jäsenet katsoivat, että sosiaalialan on jatkossakin kuuluttava jaettuun toimivaltaan, mutta mielipiteet erosivat sen suhteen, onko nykyistä toimivaltaa syytä laajentaa tai supistaa. Joidenkin jäsenten mielestä ensisijaisen vastuun sosiaalikysymyksistä olisi jatkossakin oltava jäsenvaltioilla.
28. Työryhmä ei päässyt yhteisymmärrykseen 137 artiklan 5 kohdassa määrättyjen poikkeusten muuttamisesta. Useiden työryhmän jäsenten mielestä poikkeukset eivät ole enää ajankohtaisia, ja ne voitaisiin poistaa. Toiset jäsenet olivat ehdottomasti sitä mieltä, että 137 artiklan 5 kohdassa määrättyjä poikkeuksia on sovellettava edelleen. Vaikka EY:n perustamissopimuksen 137 artiklan 5 kohdassa suljetaan palkkoja koskevien yhdenmukaisten vähimmäisvaatimusten hyväksyminen soveltamisalan ulkopuolelle, siinä ei suljeta pois mahdollisuutta hyväksyä toimenpiteitä muiden perustamissopimuksen määräysten nojalla, vaikka ne vaikuttaisivat palkkoihin. Tuloksena on, että monissa yhteisön välineissä on palkkoja koskevia määräyksiä.
29. Sangen monet työryhmän jäsenet toisaalta ilmoittivat kannattavansa Euroopan tason toiminnalle asetettuja rajoja. He korostivat että kyseessä ovat alat, joilla jäsenvaltioiden käytännöt eroavat huomattavasti toisistaan. Yksi jäsen katsoi kuitenkin, ettei EU:n tulisi tulevaisuudessa toteuttaa jäsenvaltioiden sääntöjen yhdenmukaistamista nykyistä alemmalla tasolla ja että tuleva lainsäädäntö ei saisi heikentää olemassa olevaa sosiaalilainsäädäntöä.

³ 137 artiklan teksti ja numerointi sellaisina kuin ne ovat Nizzan sopimuksen voimaantulon jälkeen.

30. Toiset korostivat, että 137 artiklan 1 kohdan kattama ala on liian laaja ja että joissakin tapauksissa on vaikea tietää, mitä lainsäädäntöaloitteita unioni voisi tehdä tietyillä aloilla (tässä yhteydessä mainittiin 137 artiklan 1 kohdan f alakohta). Tämä sai jotkut jäsenvaltiot epäilemään, että mainittujen alojen uudesta lainsäädännöstä tulisi liian laaja-alaista, miltä suojautuakseen ne haluaisivat pitää voimassa yksimielisyssäännön. Tämän mukaisesti yhteisön toiminta-alan tarkempi määrittely voisi tapahtua yhdessä määräenemmistöpäätösten käytön yleistämisen kanssa (ks. tämän raportin VI luku).
31. Useimmat jäsenet olivat sitä mieltä, että nykyistä EY:n perustamissopimuksen 152 artiklaa olisi muutettava, jotta siitä tulisi riittävä EU:n toiminnan oikeusperusta, kun on kyse tartuntataudeista johtuvasta hätätilasta useassa valtiossa rajat ylittävän uhan ennakoinnista, bioterrorismista ja WHO:n sopimuksista. 152 artiklan 5 kohtaan perustuva jäsenvaltioiden terveysjärjestelmien yksinomainen toimivalta olisi säilytettävä. Nykyisessä perussopimuksessa määrätään lisäksi vain rajoitetusta velvollisuudesta varmistaa veren, kudosten ja elinten korkea laatu- ja turvallisuustaso. Tiede (biotekniikka) saattaa tuoda tullessaan uusia haasteita, joita varten ei tällä hetkellä ole olemassa mitään terveyssäännöksiä. Työryhmä suosittaa, että unionin yhdeksi tavoitteeksi lisättäisiin fyysisen terveyden ja mielenterveyden korkea taso, ja samoin se sopi suosittavansa EU:n toimivallan lujittamista ja laajentamista kansanterveyden alalla siten, että tämä kuitenkin säilyy sen jaetun toimivallan alana.
32. Yleishyödyllisten palvelujen osalta korostettiin sitä, että ne liittyvät kaikkia kansalaisia koskevaan yleiseen oikeuteen käyttää peruspalveluja (terveydenhoito, koulutus jne.), mikä olisi useiden jäsenten mielestä mainittava tavoitteiden joukossa. Yleishyödylliset palvelut ovat heidän mukaansa keino, jolla tämä tavoite saavutetaan.

EY:n perustamissopimuksen nykyisessä 16 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 36 artiklassa tunnustetaan yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen erityismerkitys, mutta todetaan, ettei niiden toiminta saisi vaikuttaa EY:n perustamissopimuksen 86 ja 87 artiklan (kilpailuoikeus ja valtiontukijärjestelyt) soveltamiseen. 86 artiklan 2 kohdassa

määrätään kuitenkin, että "yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (...) sovelletaan (...) sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä". Jotkut jäsenistä toivat esiin, että 86 artiklassa oleva viittaus yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, ei velvoita tuottamaan tällaisia palveluja yksinomaan kaupallisten yritysten kautta ja että jäsenvaltiot voivat joko itse tai paikallisviranomaisten välityksellä, erityisesti toissijaisuusperiaatteen perusteella, järjestää vapaasti näiden palveluiden tuottamisen muulla tavoin.

Useiden työryhmän jäsenten mielestä EY:n perustamissopimuksen 16 artikla on pääasiallisesti toteava eikä yleisistä taloudellista etua koskevista palveluista voida sen pohjalta luoda todellista eurooppalaista lainsäädäntöä, mihin tarvittaisiin nimenomaista eikä poikkeuksellista oikeusperustaa. Nämä jäsenet toivoivatkin, että perustuslaillinen sopimus sisältäisi oikeusperustan, jonka perusteella unioni voisi antaa Euroopan tasolla puitelainsäädäntöä, joka kattaisi kyseisten palvelujen tuottamiseen liittyvät keskeiset tekijät, kuten yleisen oikeuden niihin. Toiset pitivät nykyistä toimivaltaa riittävänä.

33. Useat jäsenet toivoivat sopimukseen määräystä, jonka nojalla neuvosto voisi hyväksyä yhteispäätösmenettelyllä lainsäädäntötoimia, jotka ovat tarpeen sosiaaliturvan vähimmäisvaatimusten vahvistamiseksi paitsi terveydenhoidon myös sosiaaliturvaetuuksien ja sosiaalipalvelujen alalla suojan tarjoamiseksi vanhuuden, työkyvyttömyyden, äitiyden, työttömyyden ja hoidon tarpeen varalta sekä sosiaali- ja asumistuen alalla ihmisarvon mukaisen elämän tarjoamiseksi puutteenalaisille. Jotkut jäsenistä katsoivat, että osuus- ja yhteisötalouden asema olisi tunnustettava perussopimuksessa, mikä mahdollistaisi sen kehittämisen sosiaalisen solidaarisuuden pohjalta.
34. Hyvin monet työryhmän jäsenistä toivoivat myös EY:n perustamissopimuksen 42 artiklan nykyisellään työntekijöihin rajoittuvan soveltamisalan ulottamista kaikkiin kansalaisiin ja maassa oleskeleviin.

35. Työryhmän mielestä Euroopan tasolla käytettävissä oleva toimivalta on yleisesti ottaen riittävän laaja-alainen. Yhteisön toiminta-alaa voitaisiin kuitenkin vielä selkeyttää, mikä puolestaan voisi helpottaa määräenemmistöpäätösten käytön lisäämistä. Tältä osin työryhmä uskoo, että yhteisön toiminnan, jolla olisi tuettava ja täydennettävä jäsenvaltioiden toimintaa, pitäisi ensisijaisesti koskea aloja, jotka liittyvät kiinteästi sisämarkkinoiden toimintaan ja joilla pyritään estämään kilpailun vääristymät, ja/tai aloja, joilla on voimakkaita rajat ylittäviä vaikutuksia. Perustuslain lopullisessa rakenteessa olisi otettava huomioon myös sosiaalipolitiikkaan liittyvien määräysten näkyvyys. Lisäksi nykyistä 152 artiklaa olisi laajennettava niin, että unionille annetaan enemmän toimivaltaa kansanterveyden alalla ja otetaan mukaan vakavien rajat ylittävien uhkien, tartuntatautien, bioterrorismin ja WHO:N sopimusten kaltaiset asiat. Valmistelukunnan olisi tarkasteltava sitä, olisiko EY-sopimuksen nykyistä 16 artiklaa muutettava niin, että siitä voisi tulla yleishyödyllisiä palveluita koskeva oikeusperusta.

IV Avoimen koordinointimenetelmän asema ja sen sijoittaminen perustuslakisopimukseen

36. Työryhmä palasi tähän kysymykseen, jota talouden hallintoa ja yksinkertaistamista käsittelevät työryhmät ovat tarkastelleet ja jonka osalta kumpainenkin suosittaa, että avoin koordinointimenetelmä sisällytettäisiin perustuslakiin.
37. Avoin koordinointimenetelmä otettiin käyttöön Lissabonin Eurooppa-neuvostossa 23. ja 24. maaliskuuta 2000. Siinä on kyse uudenlaisesta kansallisten politiikkojen koordinointimuodosta. Jäsenvaltiot määrittelevät omasta aloitteestaan tai komission aloitteesta yhteisesti tietyn alueen tavoitteet ja indikaattorit ottaen huomioon kansalliset tai alueelliset eroavuudet. Jäsenvaltiot voivat kansallisten selvitysten perusteella saada lisää tietoja, kehittää tietojen, näkemysten, asiantuntemuksen ja käytäntöjen vaihtoa sekä edistää sovittujen tavoitteiden lisäksi innovatiivisia lähestymistapoja, jotka saattavat mahdollisesti johtaa suuntaviivoihin tai suosituksiin.

38. Lissabonin Eurooppa-neuvosto laajensi näin EY-sopimuksen työllisyyttä koskevan menetelmän käyttöä muillekin aloille, kuten tietoyhteiskuntaan, tutkimuspolitiikkaan, yrityspolitiikkaan, koulutukseen ja ammattikoulutukseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan ja sosiaaliseen suojeluun.
39. Tämän menetelmän kehittämiseksi ja sen mukauttamiseksi kunkin toiminta-alan erityispiirteisiin on käytetty empiiristä lähestymistapaa. Menetelmää siis sovelletaan eri aloilla eri tavoin, tapauskohtaista menettelyä noudattaen. Tämän vuoksi joskus puhutaankin monikossa avoimista koordinointimenetelmistä.
40. Työryhmä piti menetelmää hyödyllisenä ja tehokkaana, sillä sen avulla jäsenvaltiot voivat unionin sisällä luoda synergiaa käsitelläkseen yhdessä yhteistä etua koskevia aiheita.
41. Vaikka muutamat jäsenet suhtautuivat epäilevästi, useimmat jäsenet toivoivat, että sopimukseen lisättäisiin horisontaalinen määräys, jossa määritellään avoin koordinointimenetelmä ja miten sitä sovelletaan täsmentäen, että tätä menetelmää voidaan soveltaa ainoastaan silloin, kun unionilla ei perussopimuksen mukaan ole lainsäädäntövaltaa, sekä muilla aloilla kuin niillä, joilla kansallisten politiikkojen koordinoinnista on annettu sopimuksessa erityinen määräys, jossa koordinointi määritellään (esimerkiksi talouden alalla (99 artikla) ja työllisyyden alalla (128 artikla)). Avoimesta koordinointimenetelmästä poiketen perussopimuksessa määritellyt koordinointimenetelmät ovat velvoittavia, ja niiden perusteella unionin toimielimet voivat antaa suosituksia ja jopa asettaa seuraamuksia niille jäsenvaltioille, jotka eivät noudata yhdessä hyväksyttyjä sitoumuksia. Avointa koordinointimenetelmää voitaisiin kuitenkin soveltaa aloilla, joilla kansallisten politiikkojen koordinoinnista on määrätty sopimuksessa, vaikka sopimuksessa ei määritelläkään asiaa koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä; näitä aloja ovat esimerkiksi Euroopan laajuiset verkot (155 artikla), yrityspolitiikka (157 artikla), tutkimus ja teknologinen kehitys (165 artikla).

42. Avointa koordinointimenetelmää koskeva määräys olisi otettava perustuslaillisen sopimuksen lukuun, jossa käsitellään sellaisia unionin välineitä, jotka eivät ole lainsäädäntövälineitä. Tässä määräyksessä olisi määriteltävä avoimen koordinointimenetelmän tavoitteet ja keskeiset soveltamisalat. Näihin kuuluisivat yhteisten tavoitteiden määrittely, toiminta-aikataulun sekä tarvittaessa sellaisten tulosindikaattoreiden vahvistaminen, joiden avulla voidaan arvioida, voidaanko tavoitteet saavuttaa kansallisilla toimilla, ja jäsenvaltioiden välisen kokemusten vaihdon helpottaminen. Se, millaista avointa koordinointimenetelmää kulloinkin käytettäisiin, riippuisi kyseisen asian luonteesta, eikä sitä olisi tarpeen täsmentää yksityiskohtaisesti perussopimuksessa.
43. Samalla olisi määriteltävä menetelmän soveltamisala ja rajoitukset täsmentäen, että avoin koordinointimenetelmä on väline unionin tavoitteiden saavuttamiseksi ja että sitä voidaan soveltaa vain silloin, kun unionilla ei ole lainsäädäntövaltaa, kun sillä ei ole sopimukseen perustuvaa alakohtaista koordinointia koskevaa toimivaltaa (99, 104 ja 128 artikla) tai kun sillä on toimivalta ainoastaan määritellä vähimmäisvaatimuksia ja halutaan mennä näitä normeja pidemmälle. Avoin koordinointimenetelmä on siis unionin lainsäädäntötoimintaa täydentävä väline, joka ei missään tapauksessa voi korvata tätä toimintaa. Sen avulla tuetaan ja täydennetään jäsenvaltioiden toimia.
44. Avoimen koordinointimenetelmän sisällyttäminen sopimukseen – kyseisen menetelmän joustavuus säilyttäen – lisäisi sen avoimuutta ja demokraattisuutta sekä selkeyttäisi sovellettavaa menettelyä, kun eri toimijat ja niiden tehtävät olisi määriteltä.
45. Menetelmää sovellettaisiin periaatteessa aina neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden päätöksellä Eurooppa-neuvoston päätelmien pohjalta komission aloitteesta ja Euroopan parlamentille tiedottaen. Kansallisia parlamentteja ja alueellisia tai paikallisviranomaisia voitaisiin kuulla täytäntöönpanon yhteydessä, samoin kuin työmarkkinaosapuolia silloin, kun avointa koordinointimenetelmää

sovelletaan sosiaalialalla. Myös kansalaisyhteiskuntaa voitaisiin kuulla, kun on kyse asiasta, jossa tämäntyyppistä koordinointia voidaan käyttää. Komission tehtävänä olisi analysoida ja arvioida toimintasuunnitelmat. Komission analyysin tuloksista voitaisiin keskustella Euroopan parlamentissa ja kansallisissa parlamenteissa. Komissiolla olisi valta antaa suosituksia jäsenvaltioiden hallituksille ja tiedottaa suoraan kansallisille parlamenteille niiden kannoista, jotta voidaan käynnistää vertaisarviointi ja keskustelu kansallisella tasolla. Tavoitteena olisi, että jäsenvaltiot voivat vahvistaa unionin tasolla yhteisiä tavoitteita ja säilyttää kansallisen joustavuuden niiden toteuttamisessa.

46. Vaikka jotkut työryhmän jäsenistä olivat toivoneet, että avoimen koordinointimenetelmän lisäksi perustuslailliseen sopimukseen sisällytettäisiin myös luettelo aloista, joihin menetelmää voitaisiin soveltaa, luettelon vastustamisesta päädyttiin lopulta yksimielisyyteen.
47. Ajoina, joilla kyseistä menetelmää voitaisiin soveltaa, mainittiin työryhmässä muun muassa koulutus, verotuksen yhdenmukaistaminen ja sosiaalisten vähimmäisvaatimusten määrittely. Työryhmän jäsenten mielestä sosiaalinen suojelu ja osallisuus soveltuvat tällaiseen lähestymistapaan erityisen hyvin, ja he katsoivat, että perustuslaissa voitaisiin nimenomaisesti mainita, miten avointa menetelmää voitaisiin tässä tapauksessa soveltaa. Pohjana voitaisiin käyttää kuvausta sosiaalisen suojelun komitean asemasta ja toiminnasta (sellaisina kuin ne on esitetty Nizzan sopimuksen 144 artiklassa).

V Talouspolitiikkojen koordinoinnin ja sosiaalipolitiikkojen koordinoinnin välinen suhde

48. Talous- ja työllisyyspolitiikan tapaan sosiaalipolitiikkaa on pidettävä jäsenvaltioiden yhteisenä asiana. Viime aikoina on ryhdytty toimiin, joilla on pyritty talous- ja sosiaalipolitiikkojen yhdenmukaisempaan koordinointiin. Barcelonan Eurooppa-neuvostossa päätettiin, että talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen ja vuotuisen työllisyyspaketin hyväksymisaikataulut olisi sovitettava yhteen.

49. Työryhmän mielestä talous- ja sosiaalipolitiikkojen välinen tiivis yhteys olisi otettava huomioon unionin valitsemassa lähestymistavassa. Tämän vuoksi työryhmä piti myönteisinä Barcelonan Eurooppa-neuvostossa tehtyjä päätöksiä mutta katsoi, että yhdenmukaisuuden lisäämiseksi voitaisiin tehdä enemmänkin. Erityisesti työryhmä oli sitä mieltä, että neuvoston työn organisoinnissa olisi vielä parannettavaa. Yleisesti ottaen hyväksyttiin, että talous- ja sosiaalipolitiikan eri näkökohtien valmistelun olisi edelleen tapahduttava asianomaisessa alakohtaisessa neuvostossa. Työryhmä oli kuitenkin myös sitä mieltä, että vastuun kaikkien politiikan osatekijöiden yhdenmukaisuuden varmistamisesta pitäisi virallisesti kuulua kevään Eurooppa-neuvostolle ja että yleisten asioiden neuvoston olisi valmisteltava Eurooppa-neuvoston tulokset alakohtaisten neuvostojen esitysten perusteella. Talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen ja työllisyyden suuntaviivojen lisäksi näihin pitäisi kuulua myös muita sosiaalipolitiikan näkökohtia, joihin sovelletaan avointa koordinoitimenetelmää. Valtaosa työryhmän jäsenistä suosittelee, että tämä menettely virallistettaisiin perustuslaillisessa sopimuksessa.
50. Useimpien työryhmän jäsenten mielestä valmisteluvaiheessa olisi pidettävänä lähtökohtana, ettei mikään tietty politiikan ala ole toista vähämerkityksisempi. Tämä ei ole selvää 128 artiklan 2 kohdan nykyisen sanamuodon perusteella, sillä sen mukaan työllisyyden suuntaviivojen on oltava talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen "mukaisia". Useat työryhmän jäsenistä ehdottavat näin ollen, että tähän virkkeeseen tehdään tarvittavat muutokset; toiset taas ovat sitä mieltä, että nykyinen sanamuoto on tyydyttävä.
51. Eräät työryhmän jäsenet olivat sitä mieltä, että eri prosessien yhdenmukaistaminen onnistuisi parhaiten sulauttamalla ne yhteen. Tämä merkitsisi sitä, että talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen soveltamisalaa laajennettaisiin sosiaaliasioihin ja ne nimettäisiin talous- ja sosiaalipolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi. Muutamien työryhmän jäsenten mielestä yhdenmukaisuus varmistettaisiin paremmin nimeämällä komissioon varapuheenjohtaja, jonka erityisenä vastuualueena olisivat talous- ja sosiaalikysymykset (YUTP:n mahdollisten tulevien järjestelyjen mallin mukaisesti). Toiset eivät pitäneet tätä tarpeellisenä, sillä tämän alan institutionaaliset järjestelyt poikkeavat huomattavasti YUTP:n alan vastaavista.

52. Useimmat työryhmän jäsenet suosittelivat, että Euroopan parlamentin asemaa vahvistettaisiin talous- ja sosiaalipolitiikkojen koordinoitiprosesseissa.

VI Menettelyt: yhteispäätösmenettelyn ja määräenemmistöpäätösten käytön mahdollinen lisääminen aloilla, joilla nyt edellytetään yksimielisyyttä

53. Työryhmässä muistutettiin tämänhetkisestä tilanteesta ennen kaikkea 1.2.2003 voimaan tulevan Nizzan sopimuksen myötä tapahtuvien muutosten osalta. Sosiaalialalla neuvosto antaa direktiivejä yhteispäätösmenettelyllä yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Direktiiveissä vahvistetaan vähimmäisvaatimukset.
54. Neuvosto voi nykyään hyväksyä vähimmäisvaatimukset määräenemmistöllä, lukuun ottamatta seuraavia neljää alaa, joilla sovelletaan yksimielisyysvaatimusta ja Euroopan parlamentin kuulemista:
- työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojelu (137 artiklan 1 kohdan c alakohta)
 - työntekijöiden suojelu työsopimuksen päättymisen yhteydessä (137 artiklan 1 kohta)
 - työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla (137 artiklan 1 kohdan f alakohta)
 - sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti yhteisön alueella (137 artiklan 1 kohdan g alakohta).
55. Työryhmässä muistutettiin siitä, että Nizzan sopimuksen mukaan neuvosto voi edellä mainituista aloista kolmella (d, f ja g alakohta) säätää yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yhteispäätösmenettelyn ja määräenemmistöpäätösten käytöstä (251 artiklan soveltamisesta).
56. Jäsenvaltiot voivat edelleen soveltaa tiukempia työntekijöiden suojatoimenpiteitä (137 artiklan 5 kohta).

57. Useat työryhmän jäsenet ovat myös todenneet, että sosiaalista Eurooppaa koskevat määräykset eivät rajoitu 136 ja 137 artiklaan vaan koskevat myös 13 artiklaa (syrjintäkielto), 42 (sosiaaliturvajärjestelmä) sekä 93 artiklaa, 95 artiklan 2 kohtaa ja 175 artiklaa (verotus). Myös niiden mahdollisesta siirtämisestä määräenemmistöpäätösten piiriin olisi keskusteltava. Lisäksi muistutettiin, että Nizzan sopimuksella (144 artikla) perustetaan neuvoa-antava sosiaalisen suojelun komitea edistämään yhteistyötä sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden välillä ja komission kanssa.
58. Työryhmä totesi, että on uudenaikaistettava ja parannettava yhteisön sääntöjä, joilla varmistetaan työntekijöiden sosiaalisten oikeuksien säilyminen silloinkin, kun he käyttävät oikeuttaan liikkuvuuteen.
59. Työryhmä 9:n päätelmien mukaisesti työryhmä vahvisti, että säädösten antamisessa olisi käytettävä pääsääntöisesti yhteispäätösmenettelyä ja määräenemmistöön perustuvaa päätöksentekoa ja että tätä sääntöä koskevat poikkeukset säilyisivät sellaisilla aloilla, joilla unionin erityisluonne edellyttää itsenäistä päätöksentekoa tai jotka ovat jäsenvaltioille poliittisesti hyvin arkaluonteisia. Työryhmässä keskusteltiin pitkään mahdollisuudesta muuttaa näitä määräyksiä laajentamalla määräenemmistöpäätösten käytön soveltamisalaa. Työryhmän jäsenet jakautuivat kahteen, painoarvoltaan erilaiseen ryhmään.
- Aktiivinen vähemmistö, johon kuuluu muiden muassa joitakin hallitusten edustajia, oli sitä mieltä, ettei Nizzassa käytyjä keskusteluja määräenemmistöpäätösten soveltamisalan laajentamisesta ole syytä aloittaa uudelleen. Koska tuolloin saavutettiin tyydyttävä tasapaino, nykyisiä määräyksiä ei sen mukaan ole syytä muuttaa. Koska Nizzan sopimus on lisäksi vasta tulossa voimaan, sen muuttamisen suunnittelemisen jo tässä vaiheessa ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta, sillä sen määräykset – etenkin ne, joissa annetaan mahdollisuus määräenemmistöpäätösten käytön laajentamiseen – eivät ole vielä voineet osoittaa tehokkuuttaan. Kyseiset jäsenet vastustivat määräenemmistöpäätösten laajempaa käyttöä vaikka myönsivät, että määräenemmistöpäätösten käytön olisi oltava normina eurooppalaisessa päätöksenteossa. He olivat sitä mieltä, että jäsenvaltioiden erilaisista perinteistä ja

kulttuureista johtuvien kansallisten eroavaisuuksien vuoksi määränemmistään perustuvaa päätöksentekoa ei pitäisi automaattisesti laajentaa koskemaan sosiaaliturvaa ja työsuhteita tapauksissa, joissa jäsenvaltioiden järjestelmät poikkeavat toisistaan. He totesivat, että mikä toimii hyvin yhdessä maassa ei aina ole tarkoituksenmukaista toisessa. Näin ollen he vahvistivat uudelleen Nizzassa tästä asiasta saavutetun ratkaisun. He myös pyysivät, että neuvosto valtuutettaisiin pohtimaan, miten rajat ylittävään liikkuvuuteen liittyviä sosiaalialan kysymyksiä olisi syytä käsitellä.

- Useimpien työryhmän jäsenten mielestä olisi sitä vastoin mahdollista pohtia jo nyt nykyisten määräysten parantamista. He korostivat ennen kaikkea, että se on välttämätöntä laajentumisen vuoksi: nykyisen tilanteen säilyttäminen johtaisi käytännössä siihen, että unionin olisi mahdotonta antaa säännöksiä yksimielisyyttä edellyttävillä aloilla. Jotkut toivoivat määränemmistöpäätösten käytön täydellistä yleistämistä 137 artiklan 1 kohdan lisäksi myös 13 artiklan, 16 artiklan, 42 artiklan, 95 artiklan 2 kohdan ja 175 artiklan osalta. Toiset pohtivat rajoitetumpaa laajentamista. Käsiteltäessä määränemmistöpäätösten käytön rajoitetumpaa laajentamista mainittiin sosiaaliturvajärjestelmiä sekä kolmansien maiden kansalaisten työhönpääsyn edellytyksiä koskevat määräykset useimmiten määräyksinä, joiden osalta olisi edelleen edellytettävä yksimielisyyttä. Osa jäsenistä toisti myös edellä III kohdassa esitetyt argumentit, joiden mukaan toimivallan parempi määrittely helpottaisi määränemmistään perustuvan päätöksenteon hyväksymistä.
- Jotkut ehdottivat mahdollisena kompromissina 75 prosentin "vahvistettua määränemmistöä".

60. Työryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella määränemmistöpäätösten käytön yleistäminen näyttäisi hankalalta. Jonkinlaista etenemistä voitaisiin sen sijaan harkita, esimerkiksi nykyisen 137 artiklan 1 kohdan d, f ja g alakohdan siirtämistä määränemmistöpäätösten piiriin. Tällainen mahdollisuus annetaan jo Nizzan sopimuksessa selkiyttämisen ja yksinkertaistamisen vuoksi, joten sitä voitaisiin soveltaa tulevaan perustuslailliseen sopimukseen. On vaikeaa ajatella tilannetta, jossa perustuslaillisen sopimuksen tekstiä lukemalla olisi mahdotonta saada selville, minkä päätöksentekomenettelyn

(määräenemmistö vai yksimielisyys) soveltamisalaan jokin tietty asia kuuluu. Juuri näin kuitenkin kävisi, jos Nizzan sopimuksesta peräisin oleva 137 artiklan 2 kohta sisällytettäisiin sellaisenaan perustuslailliseen sopimukseen.

61. Useimpien työryhmän jäsenten mielestä mahdollisen konsensuksen lähtökohtana voisi olla se, että tulevassa perustuslaissa sovellettaisiin Nizzan sopimuksen mukaista siirtymistä 251 artiklan mukaiseen menettelyyn (määräenemmistö ja yhteispäätösmenettely) 137 artiklan 1 kohdan d alakohdan osalta. Näin 137 artiklan 1 kohdan c alakohdan osalta edellytettäisiin edelleen yksimielisyyttä, ja 137 artiklan 2 kohdan määräys ("yhteyskäytävä") poistettaisiin.
62. Työryhmä sopi, että yhteisön toiminta-alaa voitaisiin selkeyttää ja näin samalla lisätä määräenemmistöpäätösten osuutta. Samalla voitaisiin ajantasaistaa ja uudistaa 137 artiklan soveltamisalaa ja sanamuotoa varsinkin niiden asioiden osalta, jotka nyt kuuluvat yksimielisyyssäännön piiriin, jotta joidenkin mielestä yhä yksimielisyyttä edellyttävät kysymykset voitaisiin ottaa huomioon. Tehtävän voisi ajoittaa perustuslaillista sopimusta koskevan alustavan ehdotuksen II osan käsittelyyn valmistelukunnassa. Muutamat jäsenet ovat kuitenkin jo ehdottaneet 137 artiklan 1 kohdan c alakohdan muotoilemista seuraavasti: "työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojelu lukuun ottamatta niitä rahoittavaa organisaatiota." Kyseiset jäsenet katsoivat, että tällainen sanamuoto edellyttäisi määräenemmistöpäätöksiä ja yhteispäätösmenettelyä. Yksi jäsen pyysi erityisesti, että tässä kohden olisi kiinnitettävä huomiota ongelmiin, joita voi syntyä sellaisissa jäsenvaltioissa, joiden sosiaaliturvajärjestelmät rahoitetaan enimmäkseen verovaroista, ja että tällaisten jäsenvaltioiden kohdalla varauduttaisiin tekemään poikkeuksia.

Suurin osa työryhmän jäsenistä oli samaa mieltä siitä, että 137 artiklan 1 kohdan f alakohdan sanamuoto on epäselvä ja että olisi selvitettävä, onko sitä tarpeen ottaa perustuslakiin.

Jotkut jäsenet pitivät kiinni siitä, että 137 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitetut kysymykset olisi ratkaistava yksimielisesti. Tämä kysymyshän (sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti yhteisön alueella) liittyy

läheisesti EY:n perustamissopimuksen 63 artiklan 4 kohtaan, mikä aiheuttaa tällä hetkellä ongelmia, koska molemmat määräykset koskevat asioita, joita pitäisi käsitellä yhdessä mutta Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti ja Tanska ovat jättäytyneet 63 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ulkopuolelle. Työryhmä suositteli näin ollen, että näiden kahden oikeusperustan välistä suhdetta olisi täsmennettävä ja että kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehtoja olisi käsiteltävä 63 artiklan 4 kohdassa. Työryhmä palauttaa mieleen työryhmä 11:n suosituksen, jonka mukaan unionin lainsäädännössä olisi siirryttävä määräenemmistöpäätöksiin ja yhteispäätösmenettelyyn EY:n perustamissopimuksen 63 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

63. Useimmat työryhmän jäsenet kannattivat sitä, että EY:n perustamissopimuksen 13 ja 42 artiklaan sovellettaisiin yhteispäätösmenettelyä ja määräenemmistöpäätöksiä.

VII Työmarkkinaosapuolten asema, joka mahdollisesti sisällytetään perustuslaillista sopimusta koskevan alustavan ehdotuksen VI osastoon, jossa käsitellään demokratian toteutumista unionissa

64. Nykyisissä perussopimuksissa annetaan työmarkkinaosapuolille erityinen asema sosiaalipolitiikan alalla. 138 artikla sisältää yleisen määräyksen tällaisesta kuulemisesta, ja siinä velvoitetaan komissio kuulemaan työntekijöiden ja työnantajien edustajia ennen kuin se tekee ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla. 137 artiklassa määrätään, että jäsenvaltiot voivat antaa tiettyjen direktiivien täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi. 139 artiklassa annetaan mahdollisuus luoda sopimussuhteita, myös tehdä sopimuksia, yhteisön ja työmarkkinaosapuolten kesken. Kaikki työntekijä- ja työnantajajärjestöjen väliset 139 artiklan perusteella tehdyt puitesopimukset voivat johtaa siihen, että neuvosto antaa komission ehdotuksesta direktiivejä, jotka ovat sopimusten sanataarkkoja toisintoja. Näin on menetelty seuraavien viiden sopimuksen kohdalla, joista kaksi on alakohtaisia sopimuksia:

- vanhempainlomaa koskeva sopimus
- osa-aikatyötä koskeva sopimus
- määräaikaista työtä koskeva sopimus
- siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskeva sopimus
- merenkulkijoiden työajan järjestämistä koskeva sopimus.

- Kuudennesta, etätyötä koskevasta sopimuksesta on nyt määrä tulla direktiivi tätä menettelyä noudattaen.

65. Työntekijä- ja työnantajajärjestöjen tärkeä asema on tunnustettu myös Lissabonin prosessissa. Eurooppa-neuvoston kevätkokousten yhteydessä on näin ollen järjestetty säännöllisesti sosiaalihuippukokouksia, joissa työmarkkinaosapuolilla on tilaisuus ilmaista näkemyksiään neuvostossa käsiteltävistä asioista.
66. Työryhmä piti yksimielisesti tärkeänä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen asemaa ja sosiaalisen vuoropuhelun merkitystä Euroopassa. Työryhmässä oltiin yleisesti ottaen sitä mieltä, että perussopimukseen jo sisällytetty työntekijä- ja työnantajajärjestöjen asema on tunnustettava ja että sitä on edistettävä ja mahdollisuuksien mukaan vahvistettava siten, että horisontaalisesta toissijaisuudesta tulee tärkeä tekijä. Työryhmässä päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että tämä asema on mainittava nimenomaisesti perustuslain VI osastossa, ja huomautettiin, että se on pidettävä erillään järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan asemasta, joka olisi myös syytä tunnustaa.
67. Kysymys työmarkkinaosapuolten aseman lähemmästä tarkastelusta ja/tai tarkemmasta määrittelystä otettiin esiin useaan otteeseen, mutta työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen työryhmä ei kannattanut tällaista lähestymistapaa. Työryhmä totesi kuitenkin, että eläkeläisjärjestöt ovat osa sosiaalista vuoropuhelua. Eräät jäsenet ehdottivat Val Duchesse -prosessin avaamista muillekin edustuksellisille järjestöille. Vaikka työmarkkinaosapuolten erityisasema yleiseurooppalaisten sopimusten neuvottelemisessa tunnustettiin, jotkut jäsenet suosittelivat joustoa "sosiaalisen kumppanuuden" määritelmään useampien sidosryhmien sisällyttämiseksi kaikkiin muihin sosiaalisiin ja taloudellisiin neuvotteluihin, joissa ei ole kyse neuvoteltavista sopimuksista.
68. Toistuvasti korostettiin, että työmarkkinaosapuolia on kuultava kaikilla niitä koskevilla aloilla. Useat työryhmän jäsenet tekivät ehdotuksia työmarkkinaosapuolten aseman ja sosiaalisen vuoropuhelun vahvistamiseksi, etenkin makrotaloudellisessa neuvottelumenettelyssä ja lainsäädännön laatimisessa, ja neuvottelujen helpottamiseksi

Euroopan tasolla tukemalla riitojen sovittelu- ja ratkaisumekanismeja ja huolehtimalla siitä, että eurooppalaisten osapuolten oikeus neuvotella ja tehdä vapaaehtoisia täytäntöönpanokelpoisia työehtosopimuksia toteutuu tehokkaasti. Muutamat jäsenet olivat kuitenkin sitä mieltä, että työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä on kunnioitettava ja että menestyksekkäs sosiaalinen vuoropuhelu tekee lainsäädännöstä usein tarpeetonta. Yhden jäsenen mielestä useampien sosiaalisten ja taloudellisten sidosryhmien olisi osallistuttava makrotaloudellisia kysymyksiä koskeviin neuvotteluihin Euroopan toimielinten kanssa. Jotta sosiaalinen vuoropuhelu ja työelämän suhteet voisivat kehittyä vapaasti Euroopan tasolla, rajojen yli ulottuvien ammatillisten järjestäytymisoikeuksien tunnustaminen olisi varmistettava säännöksiin. Neuvottelujen laajuutta rajoittavien perussopimusten määräysten poistamista ehdotettiin useasti johdonmukaisena seurauksena työmarkkinaosapuolten riippumattomuuden ja toimintavapauden tunnustamisesta. Useat jäsenet olivat myös sitä mieltä, että sekä neuvoston että parlamentin olisi hyväksyttävä toimenpiteet.

69. Työryhmä oli myös tyytyväinen sosiaalisen vuoropuhelun merkityksen kasvuun ja korosti, että kolmikantaisten sosiaalihuippukokousten järjestämisellä juuri ennen Eurooppa-neuvoston kevätkokousta voi olla tärkeä merkitys. Osa jäsenistä kannatti tämän prosessin virallistamista ja/tai vakiinnuttamista kirjaamalla se, kokoonpano ja sisältö mukaan lukien, perustuslailliseen sopimukseen. Osa oli sitä mieltä, että nykyiset järjestelyt takaavat suuremman joustavuuden. Lisäksi esitettiin useita näkemyksiä kansalaisyhteiskunnan yhä tärkeämmän aseman tunnustamisesta ja yhdistysten sekä muiden organisaatiomuotojen, kuten yksityisten voittoa tavoittelemattomien palvelujen, eurooppalaisen oikeudellisen aseman tunnustamisesta. Jotkut jäsenet korostivat merkitystä, joka järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan eri ryhmillä, kuten eläkeläisillä, saattaa tulevaisuudessa olla. Myös talous- ja sosiaalikomitean asema otettiin esille; yksi jäsen pohti, olisiko sillä lisäarvoa tämän kysymyksen kannalta.

Työryhmä oli yksimielinen seuraavista kysymyksistä:

- Työmarkkinaosapuolten asema on tunnustettava nimenomaisesti perustuslaillista sopimusta koskevan ehdotuksen VI osastossa.
- Sopimuksessa on määrättävä työmarkkinaosapuolten kuulemisesta kaikilla niitä koskevilla aloilla.
- Sopimuksessa on tunnustettava työmarkkinasopimuksia koskeva työmarkkinaosapuolten neuvotteluprosessi sekä helpotettava ja tehostettava sitä
- EY:n perustamissopimuksen 139 artiklassa määrätty työehtosopimuksia koskeva menettely on säilytettävä
- sopimuksessa on tunnustettava tietynlainen sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan neuvoa-antava asema, varsinkin koska kansalaisjärjestöt ovat yhä aktiivisemmin mukana sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa samoin kuin sosiaalipolitiikan eri aloilla; tämä asema on kuitenkin pidettävä erillään työmarkkinaosapuolten tehtävästä työehtosopimusneuvotteluissa.

* *

*

Työryhmä pyrkii jatkamaan neuvottelujaan maltillisesti tunnustaen kaikkien poliittisten suuntausten osuuden modernin hyvinvointivaltion kehittämisessä yhdeksi yhteiskunnallisen kehityksen hienoimmista saavutuksista Euroopassa. Työryhmä ei hyväksy minkäänlaista eurooppalaisen politiikan taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden keinotekoista vastakkainasettelua eikä minkäänlaista mielivaltaista arvojärjestystä niiden välillä. Työryhmän jäsenet eivät näe oikeutusta yksilön ja yhteiskunnan vastakkainasettelulle Euroopan unionissa. Euroopan talous- ja sosiaalipolitiikka pyrkii sitä vastoin luomaan edellytykset yksilön mahdollisimman täysipainoiselle kehittymiselle yhteiskunnassa siten, että jokaisen yksilön vapaa kehittyminen on edellytys kaikkien vapaalle kehittämiselle.

=====